

Sygn.akt III AUa 502/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2012r.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku,

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący : SSA Władysława Prusator-Kałużna (spr.)

Sędziowie : SA Maria Jolanta Kazberuk

: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

Protokolant : Agnieszka Maria Oleńska

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2012 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku J. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy J. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łomży

III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 marca 2012 r. sygn. akt III U 78/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od J. Z. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 502/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 16 stycznia 2012 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił J. Z. prawa do emerytury. Organ rentowy stwierdził, że nie posiada on wymaganego, co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 3 lat,

10 miesięcy i 19 dni) oraz nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem ustalania prawa do emerytury.

J. Z. w odwołaniu od powyższej decyzji domagał się przyznania prawa do emerytury po uprzednim zaliczeniu jako pracy w szczególnych warunkach wskazanych szczegółowo w odwołaniu okresów zatrudnienia w Zakładach (...) w K. oraz w Zakładach (...) w G., nie rozwiązując stosunku pracy.

Sąd Okręgowy w Łomży Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 14 marca 2011 roku oddalił odwołanie. Sąd

I instancji wskazał, że warunkami nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach są: ukończenie przez mężczyznę

60-go roku życia, udowodnienie na dzień 1 stycznia 1999 roku 25-letniego ogólnego stażu pracy i 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych, nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych

na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem organu rentowego

na dochody budżetu państwa oraz rozwiązanie stosunku pracy (art. 184 ust. 1 i 2 ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Sąd I instancji podał, iż z oświadczenia J. Z. złożonego na rozprawie w dniu 14 marca 2012 roku wynika, iż nadal pozostaje

on w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę. Sąd Okręgowy uznał, że wobec niespełnienia przesłanki do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach – rozwiązania stosunku pracy - odwołującemu należy odmówić prawa

do dochodzonego świadczenia, niezależnie od spełnienia bądź też nie pozostałych przesłanek. Z tego względu Sąd I instancji zaniechał przeprowadzenia postępowania dowodowego

na okoliczność ustalenia, czy J. Z. legitymuje się 15-letnim stażem pracy

w warunkach szczególnych. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy jak w sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

J. Z. zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie

art. 468 § 1 k.p.c. w zw. z art. 468 § 2 pkt 3 k.p.c., polegające na nieprzeprowadzeniu czynności wyjaśniających przez Sąd I instancji, co skutkowało brakiem rozpoznania merytorycznych podstaw odwołania.

Wskazując na powyższy zarzut odwołujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Łomży do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i prawnych oraz przez ich przyzmat dokonał słusznych wywodów w przedmiocie prawa J. Z. do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach według przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zaniechanie przez Sąd I instancji przeprowadzenia postępowania dowodowego na okoliczność ustalenia, czy odwołujący legitymuje się

15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, wobec dokonanego ustalenia, iż nie spełnia on warunku rozwiązania stosunku pracy, było zasadne. Jedną z koniecznych przesłanek do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach, wymienioną w art. 184 ust. 1 i 2 w/w ustawy, jest rozwiązanie stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Skoro odwołujący

nadal pozostaje w stosunku pracy (pozostawał w nim zarówno w dacie złożenia wniosku o przyznanie prawa do emerytury, jak też w toku postępowania przed Sądem Okręgowym), to niemożliwe było uzyskanie dochodzonego świadczenia, bez względu na to, czy spełnia pozostałe ustawowe przesłanki – określone w art. 184 ust. 1 i 2 w/w ustawy w zw. z § 4 w/w rozporządzenia.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2000 roku w sprawie o sygn. akt II UKN 147/00 (OSNP z 2002/16/389, lex numer 54646) stwierdzono, że istota decyzji organu rentowego polega na rozstrzygnięciu o prawie konkretnego świadczenia (lub o jego wysokości) jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo. Sąd stwierdzający spełnienie przez ubezpieczonego jednego lub części warunków powstania prawa do świadczenia nie może ustalić tego w sentencji wyroku, przy jednoczesnym oddaleniu odwołania ubezpieczonego od niekorzystnej dla niego decyzji organu rentowego. Niespełnienie przez pracownika ustawowych warunków koniecznych do przyznania świadczenia powoduje wydanie decyzji odmownej. Wydanie takiej decyzji następuje również wtedy, gdy pracownik nie spełnia chociażby jednego z ustawowych warunków niezbędnych do przyznania świadczenia. Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje powyższy pogląd Sądu Najwyższego.

Nadto należy wskazać, że postępowanie w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych toczące się przed sądem ma na celu przeprowadzenie pełnej, merytorycznej kontroli decyzji wydanej przez organ rentowy w przedmiocie ustalenia prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Z tej przyczyny zasadniczo wyłączone jest stosowanie w takiej sprawie art. 189 k.p.c. (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1987 roku w sprawie o sygn. akt III PZP 19/87, OSNC 1988/10/132, lex numer 13036 i z dnia 5 lipca 1995 roku w sprawie o sygn. akt I PZP 56/94, OSNP 1995/24/299, lex numer 136 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1971 roku w sprawie o sygn. akt I PR 344/71, OSNC 1972/5/89, lex numer 12229; z dnia 9 stycznia 1986 roku w sprawie o sygn. akt I PRN 107/85, lex numer 14639; z dnia 23 lutego 1999 roku w sprawie o sygn. akt I PKN 597/98, OSNP 2000/8/301, lex numer 39622).

Wyrok ustalający istnienie lub nieistnienie stosunku prawnego lub prawa jest dopuszczalny w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyjątkowo i tylko wówczas, gdy przepis tak stanowi, np. w sprawach o ustalenie istnienia lub nieistnienia obowiązku ubezpieczenia, obowiązku opłacania składek, zwrotu nienależnego świadczenia. Natomiast regułą jest, że sąd ubezpieczeń społecznych w trybie rozpoznania odwołania od decyzji organu rentowego „przyznaje” konkretne świadczenie lub określa jego wysokość (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2008 roku w sprawie o sygn. akt I UK 267/07, lex numer 607443). Nie jest zatem dopuszczalne w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych wydanie wyroku ustalającego spełnienie przez ubezpieczonego niektórych warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia lub wyroku przyznającego to świadczenie pod warunkiem spełnienia pozostałych warunków w przyszłości (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 267/09, Monitor Prawa Pracy 2010/7/382-387, lex numer 584319 oraz z dnia 9 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 262/09, lex numer 585728; tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt I UK 363/10, lex numer 863948).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy podkreślić, że wobec zaskarżenia przez J. Z. w niniejszej sprawie decyzji odmawiającej przyznania prawa do emerytury, sprawa ta jest sprawą o emeryturę, a zatem nie było możliwe, zgodnie z żądaniami wnioskodawcy, ustalenie jedynie, czy w spornych okresach wykonywał on pracę w warunkach szczególnych. Rozpoznając odwołanie od decyzji odmawiającej przyznania prawa do świadczenia, Sąd dokonuje kontroli jej merytorycznej poprawności, biorąc pod uwagę spełnienie przez ubezpieczonego wszystkich wymaganych przepisem przesłanek. Niemożliwe jest zatem w sprawie o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych ustalenie jedynie okoliczności, czy wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych w oderwaniu od pozostałych przesłanek określonych w art. 184 w/w ustawy.

Na marginesie należy wskazać, że odwołujący mylnie zarzucił w apelacji naruszenie przepisów k.p.c. dotyczących postępowania wyjaśniającego, podczas gdy z jej treści wynika, iż w istocie dotyczy ona zamiechania przeprowadzenia postępowania dowodowego na okoliczność ustalenia, czy legitymuje się on co najmniej 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach.

Końcowo należy uznać, iż podnoszone przez odwołującego w apelacji okoliczności, tj. jego sytuacja materialna oraz trudna sytuacja na rynku pracy (uzasadniające nierozwiązanie stosunku pracy) nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia w przedmiocie niniejszej sprawy. Przepis art. 184 ust. 1 i 2 w/w ustawy wprowadza m.in. warunek rozwiązania stosunku pracy, który musi być spełniony niezależnie od tego, jakie konsekwencje pociąga dla ubezpieczonego spełnienie go.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

A.K.